

การวิเคราะห์ห่วงโซ่มูลค่าของธุรกิจกล้วยไม้ตัดดอกในจังหวัดเชียงใหม่
Value Chain Analysis for Cut-Flower Orchid Business in Chiang Mai

เรียงชัย ต้นสุชาติ อารีย์ เชื้อเมืองพาน และชนิตา พันธุ์มณี

Roengchai Tansuchat, Aree Cheamuangphan and Chanita Panmanee

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จ. เชียงใหม่ 50290

บทคัดย่อ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่เป็นผู้ผลิตและผู้ส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกรายใหญ่ที่สุดในโลก โดยในปี 2555 สัดส่วนของการส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกเท่ากับร้อยละ 66 ของมูลค่าดอกไม้ทั้งหมดที่ส่งออกของไทย ฟาร์มกล้วยไม้ตัดดอกส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ภาคกลางของประเทศเนื่องจากมีความได้เปรียบด้านโลจิสติกส์สำหรับการส่งออก อย่างไรก็ตามเนื่องจากความแตกต่างในด้านพื้นที่และสภาพอากาศในภาคเหนือของไทยที่สูงกว่าและมีอากาศที่เย็นกว่าในเขตภาคกลาง การเพาะเลี้ยงกล้วยไม้ตัดดอกในเขตภาคเหนือจึงสามารถปลูกกล้วยไม้ได้หลากหลาย ดังนั้นธุรกิจกล้วยไม้ตัดดอกในจังหวัดเชียงใหม่ซึ่งเป็นเมืองใหญ่ที่สุดในภาคเหนือของไทยจึงมีลักษณะเป็นเอกลักษณ์ วัตถุประสงค์ของการศึกษาคือ ศึกษาการผลิตและการตลาด ศึกษาห่วงโซ่มูลค่าของธุรกิจกล้วยไม้ตัดดอก และศึกษาประเด็นปัญหาและอุปสรรคของธุรกิจกล้วยไม้ตัดดอกในจังหวัดเชียงใหม่ จากการศึกษาข้อมูลการเพาะปลูกกล้วยไม้ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันพบว่า ธุรกิจกล้วยไม้ตัดดอกในจังหวัดเชียงใหม่มีขนาดกลางและเล็ก ดังนั้นเครื่องมือหลักที่ใช้ในการศึกษาคือ การใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่างๆในห่วงโซ่มูลค่า เช่น เกษตรกรฟาร์มกล้วยไม้และผู้ประกอบการ ผู้ผลิตและผู้จำหน่ายปัจจัยการผลิตที่ใช้สำหรับกล้วยไม้ ร้านดอกไม้ และธุรกิจที่เกี่ยวข้อง ผลการศึกษาได้นำเสนอแผนภาพของห่วงโซ่มูลค่าของกล้วยไม้พันธุ์พ้ามุ่ยและแวตต้าซึ่งใช้เป็นตัวแทนของชนิดของกล้วยไม้ในการศึกษาห่วงโซ่มูลค่าของธุรกิจกล้วยไม้ตัดดอก นอกจากนี้ข้อสรุปจากผลการศึกษายังได้มีนำเสนอข้อเสนอแนะสำหรับการเสริมสร้างห่วงโซ่มูลค่าของธุรกิจกล้วยไม้ตัดดอกด้วย

คำสำคัญ: ห่วงโซ่มูลค่า กล้วยไม้ กล้วยไม้ตัดดอก เชียงใหม่

Abstract

Thailand is the world's largest orchid cut flower producer and exporter. In 2012, the share of exported orchid flower was 66% of total export value of Thai cut flower. Most of major orchid cut flower farms are cultivated in the central part of country because of its advantages in terms of logistics for export. However, the difference of terrain and climate in the northern part of Thailand which is higher and colder than the central part, the cultivation of orchid cut flower in northern part of Thailand can grow in a variety of species. Consequently, the orchid cut flower business in Chiang Mai, the largest city of the northern part of Thailand, is unique. The objectives of this research are to study production and marketing situation, to evaluate the value chain, and to identify problems and obstacles of orchid cut flower business in Chiang Mai. According to document analysis of orchid production from past to present, most of orchid cut flower businesses in Chiang Mai are small and medium size. Therefore, questionnaires and in-depth interview from many stakeholders in value chain, such as orchid farmers and entrepreneurs, the producer of orchid production supportive materials, florists and business related to orchid, are major tools for this research. The results show that the major orchid species for cut flowers of sample medium orchid cut flower business are Cattleya, Vanda, Cymbidium and Phalaenopsis species. The result presents and explains the value chain mapping of Cattleya and Vanda species as the representation of value chain of orchid cut flower business. Finally, the several conclusion and recommendations are provided for enhancing the orchid cut flower value chain.

Keywords: Value Chain, Orchid, Orchid Cut Flower, Chiang Mai